

**TLM\_Lausunto\_KEMINMAA\_Järvitie 2-4\_Kallinrannan palvelutalo\_purkamislupa-  
asia\_11062026****Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**KEMINMAA, JÄRVITIE 2-4, PURKAMISLUPA-ASIA KIINTEISTÖLLÄ 241-404-1-361,  
KALLINRANNAN PALVELUKESKUS**

Meri-Lapin ympäristöpalvelut / Keminmaan rakennustarkastaja on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa purkamislupa-asiasta, joka koskee kiinteistöä 241-404-1-361, osoitteessa Järvitie 2–4. Kiinteistöllä sijaitsee Attendo Oy:n omistuksessa oleva entinen Keminmaan kunnan Kallinrannan palvelukeskus. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu linkki lupa-asiointipalveluun, josta muun muassa lupahakemus, asemapiirustus, julkisivut sekä haitta-ainekartoitus ovat nähtävissä. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi hanketta rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta. Tornionlaakson museon rakennustutkija on käynyt paikan päällä tutustumassa kohteeseen 1.6.2026.

Purkamislupahakemuksen kohteena on 2025 käytöstä poistunut alkuperäisen Kallinrannan palvelutalon palvelukeskuksen osa. Laajennusosa (2012) ja ”Einola” jäävät käyttöön, ja erillinen Lammenranta-kiinteistö jää käyttöön. Purettavalla osalla sijaitsevat muita osia palvelevat talotekniset keskukset siirretään jääviin osiin. Tämänhetkinen kerrosala 3507 m<sup>2</sup>. Purettava kerrosala 2497 m<sup>2</sup>. Jäljelle jäävä kerrosala 1010 m<sup>2</sup>. Purkamista varten laaditun asbesti- ja haitta-ainekartoituksen (Asbestihanska oy, 26.1.2026) mukaan rakennus on tiili-betoni-puurakenteinen palvelukeskus, ja siinä on tiloja osittain kahdessa kerroksessa. Rakennuksessa on tehty saneerauksia vuosien varrella, ja niihin on sisältynyt myös tilojen pieniä muutoksia ja laajennuksia.

***Rakennettu kulttuuriympäristö, maisema ja suunnittelutilanne***

Lupahakemuksen kohteena oleva kiinteistö sijaitsee Keminmaan keskustaaajamassa Kirkonkylän Asemanseudulla, Kallijärven länsirannalla. Kiinteistö sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) ja Keminmaan keskusta-alueen yleiskaavan (2003) alueille. Alueella on voimassa asemakaavan muutos vuodelta 2007 (Keskusta, Kallijärvi, Asemanseutu). Yleiskaavassa rakennus sijaitsee *Julkisten palvelujen ja hallinnon alueella* (PY). Voimassa olevassa asemakaavassa rakennus sijaitsee *Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialueella* (YS). Korttelin tehokkuusluvaksi eli kerrosalan suhteeksi tontin pinta-alaan on osoitettu e=0.50. Yleisillä kaavamääräyksillä ohjataan rakentamistapaa ja tontin käsittelyä sekä autopaikkamäärää. YS-korttelin ja Kallijärven välissä on *Puistoalue* (VP).

Lähimmät *valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt* (RKY 2009) ovat **Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdyiskunta**

Tornionlaakson museon johtaja

11.06.2026

§ 86/2026

ja **Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat, Keminmaan kirkot** ja lähin maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on **Kemijoen rantasutus**. Alueet sijaitsevat Kemijoen varressa, lähimmillään alle kilometrin päässä lupahakemuksen kohteesta.

#### *Arkeologinen kulttuuriperintö*

Kiinteistön alueella ja sen lähiympäristössä ei ole muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja muinaisjäännöksiä tai muita tiedossa olevia arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Lähin tunnettu muinaisjäännöskohde on **Valmarinniemi (241010037)**, joka sijaitsee kiinteistöstä noin 1,3 kilometrin päässä etelälounaaseen. Lisäksi **Keminmaan kirkko (1000014855)**, keskiaikainen kivikirkko, sijaitsee kiinteistöstä noin 1,5 kilometrin päässä koilliseen. Kiinteistön sijainti on siis ollut keskeinen jo keskiajalla. Kiinteistö on kuitenkin pääosin rakennettua, joten on epätodennäköistä, että sen alueella olisi säilynyt toistaiseksi tuntemattomia muinaisjäännöksiä.

Koska Kemijokivarsi on ollut asuttuna jo hyvin pitkään, jopa tuhansia vuosia, todennäköisyys aiemmin tuntemattomien arkeologisten jäännösten löytymiselle alueelta on kuitenkin olemassa. Tämän vuoksi museo haluaa muistuttaa, että muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti, mikäli maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille. Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine tai sellaisen katkelma, on kaivuu paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin. Kiinteä muinaisjäännös on automaattisesti lain suojaama ja muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n mukaisesti ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty.

#### *Lupahakemuksen kohteena oleva rakennus*

Kallinrannan entinen palvelukeskus on valmistunut vuonna 1993 ja sen on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Kimmo Kuismanen. Rakennuksessa on alun perin toiminut Keminmaan kunnan vanhusten palvelukoti ja päiväkeskus. Rakennus edustaa rakentamisaikansa postmodernismin tyylipiirteitä monimuotoisine kattomuotoineen ja ikkunoineen sekä pylväineen. Kylpyläosan eteläjulkisivua koristavat kauttaaltaan aikakaudelle tunnusomaiset pienet neliömäiset ikkunat. Rakennuksen sisääntuloaula on kahden kerroksen korkuinen. Sisääntuloaula on tiloiltaan avara ja valoisa, sisäkatumainen, isojen ikkunapintojen ja kattoikkunan ansiosta.

Palvelukodin huoneistot sijaitsevat yhdessä kerroksessa keskuskäytävän molemmille puolille jakautuvissa siivissä. Siipien ja päämassan julkisivuissa on yhtenäisiä koristeaihteita, joita toistuu myös sisätiloissa. Satulakattoiset siipiosat ovat tyylipiirteiltään sisääntuloaulaa ja palvelukeskusta maanläheisempiä. Pääjulkisivun puolella etupihalla on kaksi erillistä katosrakennelmaa, joiden muotokieli toistuu sisääntuloaulan naulakkokatoksessa. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan. Rakennus sijaitsee kauniilla paikalla Kallijärven

Tornionlaakson museon johtaja11.06.2026§ 86/2026

rannalla. Tällä hetkellä palvelutalon asuinsiipien alkuperäinen yhteys järveen on katkennut umpeen kasvaneen puistokaistaleen vuoksi.

Arkkitehtitoimisto Kimmo Kuismasen suunnittelema ovat muun muassa Kolarin (1980), Sodankylän ja Keminmaan kunnantalot, Rantsilan vanhustentalo ja Viikin ympäristötalo (2011) Helsingissä. Kallinrannan palvelutalo edustaa Kuismaselle melko tyypillistä runsasaiheista arkkitehtuuria. Kiinteistö on siirtynyt kunnalta Attendolle vuoden 2018 lopussa, jonka jälkeen se on ollut käytössä vain muutaman vuoden, kunnes Attendo rakennutti 2024–25 uuden hoivakodin Rovaniementien varteen.

Tornionlaakson museon paikan päällä tekemän katselmuksen perusteella rakennuksessa ei ollut aistinvaraisesti havaittavissa kosteusrasitukseen viittaavia vaurioita lukuun ottamatta kylpyläosastoa, jonka katosta oli tippunut rappautta. Muutoin rakennuksen pinnoilla oli havaittavissa vain normaalia käytöstä johtuvaa kulumista. Museon saaman tiedon mukaan sisääntuloaulan yhdellä seinustalla on ollut tukkeutuneesta sadevesijärjestelmästä johtunut kosteusvaurio, joka on aikanaan kauttaaltaan korjattu.

#### *Tornionlaakson museon kanta*

Tornionlaakson museo toteaa, että purettavaksi aiottua rakennusta ei tietävästi ole inventoitu rakennettua kulttuuriympäristöä koskevista inventoinneista, eikä siitä ole tehty rakennushistoriallista selvitystä tai muuta dokumentointia. Lupahakemuksessa ei ole esitetty perusteita purkamisaikomukselle eikä selvityksiä tai tutkimuksia, joiden perusteella ilmenisi rakennuksen olevan purkukuntoinen. Museon tietoon ei ole tullut, että rakennuksessa olisi sisäilma- tai muita ongelmia. Vain 33 vuotta vanhan, rakenteiltaan hyväkuntoisen, korjaus- ja käyttökelpoisen rakennuksen purkaminen ja korvaaminen uudisrakentamisella ei ole kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen hillintään liittyvien tavoitteiden mukaista. Kestävä kehitys vaatii hyödyntämään jo tehtyjä investointeja ja säästämään luonnonvaroja. Olemassa olevien rakenteiden ja rakennusten säilyttäminen ja korjaaminen ovat kestävä kehitys ja ympäristön kannalta vähintään yhtä tärkeitä kuin rakennusten energiatehokkuus.

Palvelutalot ja -kodit sekä muut sosiaalihuollon rakennukset ovat osa sekä kunnan kulttuuriympäristöä, että yhteisön sosiaalihuollon palvelurakennetta ja keskeisiä hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita. Palvelutalo liittyy kiinteästi Keminmaan kunnan historiaan. Kallinrannalla on merkitystä kuntalaisille ja osana kunnan palvelujen historiallista kehitystä ja yhteisöllisyyttä. Lukuisilla kuntalaisilla ja heidän läheisillään on yhteys Kallinrantaan. Rakennus on toiminut keskeisenä ikäihmisten arjen kohtaamispaikkana. Rakennus sijainti ja sijoittuminen Kallijärven rannalle osittain metsän keskelle toistaa terveyden- ja sosiaalihuollon rakentamisen jatkumoa.

Museo muistuttaa, että kaavasuojelelun puuttuminen ei merkitse arvojen puuttumista. Lapissa modernia rakennuskantaa ei ole inventoitu yksittäisiä kohteita ja esimerkiksi Rovaniemen kaupungin ydinkeskustaa lukuun ottamatta. Näin ollen tämän tai muiden vastaavien rakennusten mahdollista kulttuurihistoriallista merkitystä ei ole tutkittu ja punnittu. Modernin inventointi on siten ajankohtainen seuraavan kerran maakunnallisen ja paikallisen rakennusperinnön inventoinnin päivityksen yhteydessä. Inventointien puute on

Tornionlaakson museon johtaja11.06.2026§ 86/2026

tunnistettu myös Museovirastossa. Kun valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloa seuraavan kerran tulevaisuudessa päivitetään, modernin rakentamisen huomioiminen on Museoviraston mukaan sen keskeinen tavoite.

Museo pitää huolestuttavana erityisesti erilaisiin julkisiin rakennuksiin kohdistuvia purkamishankkeita. Kuntien rakennusperintö ja samalla kuntalaisten kulttuuriperintö ja historiantuntemus sekä rakennuskannan kerroksellisuus kaventuvat. Purkava uudisrakentaminen aiheuttaa myös merkittävää rasisitusta ilmastolle. Etenkin Kallinrannan kaltaisille hyväkuntoisille rakennuksille tulee aina ensisijaisesti etsiä uusi käyttötarkoitus, väliaikaiset käyttötarkoitukset tulee myös huomioida. Tornionlaakson museo muistuttaa, että tuoreet tutkimukset osoittavat, että peruskorjaaminen on lähes poikkeuksetta ilmastoystävällisempää kuin purkava uudisrakentaminen. Kertakäyttöinen ja luonnonvaroja tuhlailevan purkaminen ja uudisrakentaminen eivät ole kestävän kehityksen mukaista toimintaa.

Tornionlaakson museo ei puolla purkamisluvan myöntämistä. Rakennuksen kuntoa tai korjausmahdollisuuksia tai muita purkamisen edellytyksiä ei ole selvitetty rakentamislain 56 § edellyttämällä tavalla. Rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot tulee myös selvittää ja rakennus dokumentoida laatimalla rakennushistoriallinen selvitys. Rakentamislain 56 § mukaan alueella, jonka asemakaava on vanhempi kuin 13 vuotta, rakennuksen purkaminen ei saa aiheuttaa haittaa tulevalle kaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologi Hanna Puolakka.

Kallio-Seppä Titta  
Tornionlaakson museon johtaja

**Jakelu**

Meri-Lapin ympäristöpalvelut, Rakennusvalvonta / Keminmaa  
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö  
Lupa- ja valvontavirasto